

Pogajalsko izhodišče Republike Slovenije za Področje 14 **ENERGIJA**

201

Republika Slovenija sprejema pravni red Evropske unije za področje 14 - Energija, vendar zahteva prehodno obdobje v trajanju 3 let od datuma predvidenega pristopa k Evropski Uniji (do 31.12.2005) za oblikovanje in vzdrževanje minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov skladno z direktivami 68/414/EC, 72/425/EEC in 98/93/EC.

Pravni red Republike Slovenije na področju energije ni v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije predvsem glede odpiranja trgov za električno energijo in zemeljski plin ter glede formiranja in vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov. Republika Slovenija bo do 31.12.1999 sprejela Energetski zakon in do 31.12.2001 druge podzakonske predpise, ki bodo urejali to področje, in s tem, razen glede zahteve za prehodno obdobje, uskladila svojo zakonodajo s pravnim redom EU.

Republika Slovenija bo vse dolgoročne pogodbe za dobavo naravnega in obogatene urana, oziroma za storitve obogatitve urana in za storitve izdelave gorivnih elementov prijavila pri Dobavni agenciji (Euratom Supply Agency) v roku 30 dni od dneva pristopa k Evropski uniji.

Republika Slovenija že ima večino institucij za izvajanje pravnega reda Evropske unije. Nekatere od njih bo dodatno kadrovsko okrepila. Republika Slovenija bo za izvajanje pravnega reda na področju varnosti oskrbe z nafto do 31.12.1999 ustanovila zavod ali javno podjetje za obvezne rezerve nafte in/ali naftnih derivatov, za izvajanje pravnega reda na področju trga z električno energijo in z zemeljskim plinom pa bo do 31.12.2000 ustanovila neodvisen energetski regulatorni organ.

1. ENERGETSKA POLITIKA

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Energetska politika Republike Slovenije je opredeljena z Resolucijo o strategiji učinkovite rabe in oskrbe Slovenije z energijo, ki jo je sprejel Državni zbor januarja 1996 (Ur.l. RS št. 9/96). Cilji Resolucije so skladni z energetske politiko Evropske unije.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Republika Slovenija bo do 31.12.2000 sprejela dopolnitve Strategije z vidika odpiranja trga ter iz okoljskih vidikov, ki izhajajo iz Kyoto protokola, pa tudi drugih dokumentov, ki jih je v zvezi s Kyoto konferenco pripravila Evropska komisija.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebne institucije v Republiki Sloveniji že obstajajo in zadoščajo za izvajanje energetske politike. To so Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj.

2. ZUNANJE ZADEVE – POGODBA O ENERGETSKI LISTINI

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Republika Slovenija je sodelovala pri pripravi Pogodbe o energetski listini in pripadajočih dokumentov ter jih podpisala 17. decembra 1995. Državni zbor je Pogodbo o energetski listini in pripadajoči Protokol o energetski učinkovitosti in s tem povezanimi okoljskimi vidiki ratificiral 4. julija 1997.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Pogodba o energetski listini in pripadajoči dokumenti so sestavni del nacionalne zakonodaje in usklajevanje ni potrebno.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebne institucije v Republiki Sloveniji že obstajajo in zadoščajo za implementacijo Pogodbe o energetski listini in Protokola o energetski učinkovitosti. To je Ministrstvo za gospodarske dejavnosti z organi in organizacijami v njegovi sestavi.

3. NAFTA – VARNOST OSKRBE202 *Sedanje stanje*

Republika Slovenija ima za okoli 30 dni zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov. Pretežni del zalog vzdržuje Zavod za blagovne rezerve, manjši del pa podjetja, ki se ukvarjajo z distribucijo naftnih derivatov. Zaloge so v obliki naftnih derivatov. Zaloge v obliki surove nafte so zanemarljive in niso vštete v skupni obseg.

Oskrba uporabnikov z naftnimi derivati poteka nemo-teno in v veljavi ni noben ukrep omejevanja porabe.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Obstoječa zakonodaja je le v manjši meri usklajena s pravnim redom Evropske unije.

Zakon o blagovnih rezervah (Ur.l. RS št. 60/95) ureja oblikovanje zalog pri večjih motnjah in nestabilnostih na trgih, ob naravnih in drugih nesrečah ter v vojni. Vlada Republike Slovenije je s sklepom z dne 26.3.1992 naložila podjetjem naftnega gospodarstva stalno vzdrževanje določenega obsega zalog.

Predpisi o trgovanju in oskrbi v času vojne ali v času neposredne vojaške nevarnosti so sestavni del ukrepov, ki se izvajajo v času motenj v oskrbi z naftnimi derivati iz drugih razlogov.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Uskladitev pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije na področju oblikovanja in vzdrževanja zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov bo zagotovljena s sprejetjem energetskega zakona do 31.12.1999 in sprejetjem ustreznih podzakonskih predpisov do 31.12.2000.

Zakon o dopolnitvah zakona o blagovnih rezervah, ki je bil že sprejet, prehodno ureja vprašanje oblikovanja zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov v obdobju do sprejema energetskega zakona. Tako bo slovenska zako-

nodaja usklajena z direktivami 68/414/EEC, 72/425/EEC in 98/93/EC.

Za oblikovanje zahtevanih 90 dnevni zalog zahteva Republika Slovenija prehodno obdobje v trajanju treh let od predvidenega vstopa v EU (do 31.12.2005).

Vlada Republike Slovenije bo do 31.12.1999 proučila primernost obstoječih predpisov za trgovanje in oskrbo v času vojne ali v primeru neposredne vojaške ogroženosti ter na tej osnovi do 31.3.2000 sprejela uredbo, s katero bo določila vrsto in način ukrepov v primeru motenj pri preskrbi z naftnimi derivati skladno z direktivo 73/283/EEC ter uredbo Sveta 77/706/EEC.

Institucionalni okvir za izvajanje usklajene zakonodaje

Republika Slovenija bo za namene oblikovanja in vzdrževanja 90 dnevni zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov do 31.12.1999 ustanovila zavod ali javno podjetje za obvezne rezerve nafte in/ali naftnih derivatov.

Utemeljitev zahteve po prehodnem obdobju

Republika Slovenija zahteva implementacijo pravnega reda Evropske unije na področju oblikovanja in vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov, ki se nanaša na določila iz direktiv 68/414/EEC, 72/425/EEC in 98/93/EC in povezanih predpisov, prehodno obdobje v trajanju 3 leta od predvidenega pristopa k Evropski uniji (do 31.12. 2005). Prehodno obdobje je potrebno zaradi zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev in zaradi potrebnega časa za izgradnjo manjkajočega skladiščnega prostora. Stroški so grobo ocenjeni na 190 do 230 mio ECU, odvisno od obsega naftnih derivatov, ki jih bo Republika Slovenija zaradi strateških interesov oblikovala in vzdrževala na svojem ozemlju. Pri tem Republika Slovenija upošteva dejstvo, da lahko del zalog skladišči na ozemlju(ih) drugih držav članic.

Z zakonom o dopolnitvah zakona o blagovnih rezervah ter z Energetskim zakonom bo dana pravna osnova za zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev in za ustanovitev zavoda ali javnega podjetja za obvezne rezerve nafte in/ali naftnih derivatov. Zavod bo najkasneje do 28.02. 2000 pripravil podrobnejši program aktivnosti s ciljem zagotoviti potrebni 90 dnevni obseg zalog najkasneje do 31.12. 2005.

4. TRG Z ELEKTRIČNO ENERGIJO*Stanje na področju*

Odpiranje trga z električno energijo v skladu z direktivo 96/92/EC je področje, na katerem bo potrebno obsežno prilagajanje, ki bo terjalo večje, tudi strukturne spremembe v energetske gospodarstvu, posebno v elektroenerget-

skem sektorju in premogovništvu.

Problemi s katerimi se sooča Republika Slovenija so predvsem posledica pomanjkanja domačih virov energije, neugodne strukture proizvodnih objektov, nizkih cen električne energije predvsem za sektor gospodinjstev, zadolženosti podjetij ter z Evropsko unijo neusklajenih tehničnih predpisov. Cene električne energije so sicer naraščale hitreje od inflacijske stopnje, vendar zaradi omejitev makroekonomske politike ne v predvideni dinamiki.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Pravni red Republike Slovenije na področju oskrbe z električno energijo še ni v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije, zlasti na področju urejanja trga z električno energijo.

Področje oskrbe z električno energijo vsebinsko urejata Zakon o energetskega gospodarstvu (Ur. l. SRS št. 33/81) s spremembami in dopolnitvami in Zakon o gospodarskih javnih službah (Ur. l. RS št. 2/93).

Proces usklajevanja s pravnim redom v EU

Uskladitev pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije na področju trga za električno energijo (direktiva 96/92/EC), bo zagotovljena s sprejemom Energetskega zakona, ki bo sprejet do 31.12.1999 in ustreznih podzakonskih predpisov, ki bodo postopoma sprejeti in uveljavljeni do 31.12.2002.

Čeprav je elektroenergetski sistem Slovenije tehnično kompatibilen in že desetletja obratuje vmedsebojni povezanosti s sistemi držav Evropske unije, je njegova konkurenčna sposobnost nezadostna za enakovredno nastopanje na notranjem trgu Evropske unije. Poleg neugodne strukture proizvodnega sektorja, predstavljajo največji problem naslednje investicije, ki večinoma izhajajo iz zaostalih finančnih obveznosti obstoječih proizvodnih podjetij. Republika Slovenija pripravlja sveženj programov in ukrepov za celovito sanacijo elektroenergetskega sistema Slovenije s ciljem izboljšanja konkurenčnosti sektorja. Republika Slovenija razume vprašanje naslednjih investicij na način, da ima pravico najaviti naslednje investicije ustreznemu organu Evropske unije do dejanskega datuma pristopa k Evropski uniji. Omenjeni programi bodo sprejeti do 31.3.2000 in bodo pripravljeni v skladu z direktivo 96/92/EC. V primeru, da ji omenjena možnost ne bo omogočena, bo Republika Slovenija zahtevala ustrezno prehodno obdobje.

Institucionalni okvir za izvajanje usklajene zakonodaje

Za izvajanje pravnega reda Evropske unije na področju trga z električno energijo bo Republika Slovenija do 31.12.2000 ustanovila neodvisnega energetskega regu-

latorja, katerega glavna naloga bo transparentno in nediskriminatorno delovanje trga za električno energijo in zemeljski plin.

5. TRG ZA ZEMELJSKI PLIN

Stanje na področju

Republika Slovenija uvaža vse količine zemeljskega plina potrebne za oskrbo uporabnikov. Oskrba bo po letu 2000 dodatno diverzificirana, saj se bosta sedanjima dvema viroma nabav (Ruska federacija, Alžirija) pridružila še dva nova vira.

Vse dejavnosti povezane z uvozom, skladiščenjem, transportom po Republiki Sloveniji in oskrbo večjih industrijskih uporabnikov in distribucijskih podjetij opravlja eno podjetje (Geoplin), ki je tudi lastnik transportne infrastrukture. Republika Slovenija je v tem podjetju manjšinski lastnik (24,4%). Z distribucijo zemeljskega plina se ukvarja okoli 20 distribucijskih podjetij, ki so ali v lasti lokalnih skupnosti ali pav privatni lasti in izvajajo svojo dejavnost na osnovi podeljenih koncesij.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Pravni red Republike Slovenije je le v manjšem delu usklajena s pravnim redom Evropske unije na področju trga za zemeljski plin.

Področje oskrbe z zemeljskim plinom urejajo Zakon o energetskega gospodarstvu (Ur.l. RS št. 33/81), Zakon o gospodarskih javnih službah (Ur.l. RS št. 2/93) in Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe oskrbe z zemeljskim plinom iz transportnega omrežja (Ur.l. RS št. 77/96). Uredba že daje možnost uporabnikom plina z letnim odjemom nad 25 mio m³, da si zagotovijo neodvisno oskrbo.

Proces usklajevanja s pravnim redom EU

Uskladitev pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije na področju trga za zemeljski plin (direktiva 98/30/EC), bo zagotovljena s sprejemom Energetskega zakona, ki bo sprejet do 31.12. 1999 in ustreznih podzakonskih predpisov, ki bodo postopoma sprejeti in uveljavljeni do 31.12. 2002.

Republika Slovenija bo sklenjene dolgoročne »ship or pay« pogodbe obravnavala enako kot sklenjene »take or pay« pogodbe. Republika Slovenija razume vprašanje uveljavljanja pravice do možne derogacije na način, da je vprašanje »ship or pay« pogodb implicitno zajeto v direktivi 98/30/EC o skupnem trgu z zemeljskim plinom v določbah, ki govorijo o možni derogaciji na osnovi sklenjenih dolgoročnih »take or pay« pogodb.

Institucionalni okvir za izvajanje usklajene zakonodaje

Za izvajanje pravnega reda Evropske unije na področju trga z električno energijo bo Republika Slovenija do 31.12.2000 ustanovila neodvisnega energetskega regulatorja, katerega glavna naloga bo transparentno in nediskriminatorno delovanje trga za zemeljski plin in električno energijo.

6. NAFTA*Stanje na področju*

Naftno gospodarstvo Republike Slovenije obsega rafinerijo nazivne zmogljivosti 650 000 ton predelane surove nafte letno in okoli 60 podjetij za distribucijo naftnih derivatov, od katerih dve večji podjetji pokrivata pretežni del trga.

204 Količine v Republiki Sloveniji pridobljene surove nafte in zemeljskega plina so zanemarljive, raziskave za odkritje novih nahajališč ne potekajo.

Vlada Republike Slovenije nadzira le še cene motornih bencinov.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Obstoječa zakonodaja ni usklajena s pravnim redom Evropske unije.

Področje raziskovanja in izkoriščanja minimalnih surovin, kamor sodita tudi surova nafta in zemeljski plin obravnavata Zakon o rudarstvu (Ur.l. SRS št. 17/75) in Zakon o varovanju okolja (Ur.l. RS št. 32/93), ki nista usklajena z direktivo Evropske unije 94/22/EC o pogojih za izdajo dovoljenj za raziskovanje in izkoriščanje ogljikovodikov.

Proces usklajevanja s pravnim redom EU

Republika Slovenija bo uskladila svojo zakonodajo s pravnim redom Evropske unije, ki ureja raziskovanje in izkoriščanje ogljikovodikov (direktiva 94/22/EC) in informiranje Evropske Komisije (direktiva 76/491/EEC, 77/190/EEC in uredba 2964/95) na sledeči način:

Republika Slovenija bo najkasneje do 31.12.1999 sprejela Zakon o rudarstvu in do 31.12. 2000 vladno uredbo o načinu določitve in plačila nadomestila za pridobljeno rudarsko pravico.

Z Energetskim zakonom, ki bo prav tako sprejet najkasneje do 31.12.1999 in z na njem temelječo odredbo ministra, pristojnega za energetiko, ki bo sprejeta najkasneje do 31.12. 2000, pa bo urejena obveznost podjetij glede pošiljanja zahtevanih podatkov ministrstvu, pristojnemu za področje energetike.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji za izvajanje Zakona o rudarstvu in Energetskega zakona že obstajata. To sta Direkcija za rudna bogastva in Direkcija za oskrbo z energijo. Republika Slovenija ju bo dodatno kadrovsko okrepila.

7. TRDNA GORIVA*Stanje na področju*

V osemdesetih letih se je v Sloveniji precej investiralo v premogovništvo. Tako je bila proizvodnja lignita preko 5mio ton in rjavega premoga 1,8 mio ton v šestih rudnikih rjavega premoga. Zaradi zmanjševanja in ukinjanja uporabe premoga v industriji in široki potrošnji in tudi zaradi sprejete okoljevarstvene zakonodaje, je bila sprejeta odločitev za zapiranje manjših in ekonomsko neperspektivnih premogovnikov. V letu 1995 je začel veljati Zakon o zagotavljanju sredstev za zaprtje rudnikov rjavega premoga Zagorje, Senovo in Kanižarica. Za njihovo zapiranje so bili izdelani programi zapiranja s finančno oceno. Vse aktivnosti zapiranja jam, sanacije površin in kadrovsko socialni programi se bodo predvidoma zaključile do konca leta 2000. Aktivnosti zapiranja premogovnikov se financirajo iz državnega proračuna. Nameni porabe proračunskih sredstev so popolnoma v skladu z Odločbo3632/93/ECSC.

Trenutno se v Sloveniji pridobiva premog le še v dveh premogovnikih, v Premogovniku Velenje s proizvodnjo približno 4,0 mio ton lignita letno in v Rudniku Trbovlje – Hrastnik približno 0,85 mio ton rjavega premoga letno. Pridobljeni premog se predvsem iz ekoloških razlogov skoraj v celoti uporablja le v velikih termoelektričnih objektih. Tudi v bodoče naj bi se proizvodnja lignita gibala med 3,8 do 4,0 mio ton letno. Proizvodnja rjavega premoga je vezana na obratovanje Termoelektrarne Trbovlje, ki po letu 2004 zaradi okoljevarstvenih zahtev, brez revitalizacije in ekološke sanacije ne bo smela več obratovati. Zato se preučujejo alternativne možnosti reševanja tega problema, ki vključujejo zmanjševanje obsega proizvodnje rudnika oziroma njegovo zapiranje. Program državnih pomoči iz tega naslova bo sprejet do 31.3.2000 in bo oblikovan v skladu z veljavno zakonodajo Evropske unije.

Zaradi zagotavljanja konkurenčnosti premogovnikov v zaostrenih razmerah na trgu električne energije bodo potrebna dodatna vlaganja v modernizacijo proizvodnje oziroma zmanjševanje proizvodnje premogovnikov.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Pravni red Republike Slovenije na področju Trdna goriva je skoraj popolnoma usklajen s pravnim redom Evropske unije.

Zakon o zagotavljanju sredstev za zapiranje premogovnikov Zagorje, Senovo in Kanižarica (Ur.l. RS št. 1/95) je v skladu z Odločbo 3632/93/ECSC.

Proces usklajevanja s pravnim redom EU

Republika Slovenija sprejema pravni red Evropske unije na področju trdnih goriv in vsa priporočila ter obveznosti, ki izhajajo iz posameznih dokumentov. Zahteve je zmožna izpolnjevati takoj. Za uveljavitev pravnega reda Evropske unije na področju trdnih goriv v Republiki Sloveniji ne bo potrebno prilagajati zakonodaje oziroma sprejemati nove. Izjema je predlog novega Zakona o rudarstvu, ki bo zamenjal sedaj veljavnega. Zakon je trenutno v drugi obravnavi v Državnem zboru in je usklajen s pravnim redom Evropske unije. Sprejet bo do 31.12.1999.

Republika Slovenija ugotavlja, da Odločba 3632/93/ECSC, ki ureja državne pomoči premogovništvu, ustreza sedanji ureditvi tega področja pri nas. S prenehanjem obstoja Evropske skupnosti za premog in jeklo preneha s 23.07.2002 tudi veljavnost te odločbe. Republika Slovenija si v primeru, da se vsebina in način reševanja problematike premogovništva, kot ju določa Odločba 3632/93/ECSC, ne ohranita tudi po prenehanju obstoja Evropske skupnosti za premog in jeklo, želi pridržati pravico do ponovnih pogajanj v zvezi z državnimi pomočmi premogovništvu.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebne institucije v Republiki Sloveniji že obstajajo in zadoščajo za izvajanje in nadzor nad izvajanjem s pravnim redom Evropske unije usklajenih zakonov in podzakonskih aktov. Te so Ministrstvo za gospodarske dejavnosti z organi in organizacijami v sestavi, Ministrstvo za finance in Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence.

8. TRANZIT ELEKTRIČNE ENERGIJE IN ZEMELJSKEGA PLINA

Stanje na področju

Preko Slovenije že potekata tranzit električne energije in zemeljskega plina. Za tranzitelektrične energije je pristojno podjetje ELES - Elektro Slovenija, za tranzite zemeljskega plina pa Geoplin. Posebni predpisi za področje tranzita ne obstajajo, gradnja objektov, potrebnih za tranzit pa poteka na osnovi zakonodaje, ki velja za vse objekte.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Obstoječa zakonodaja ni v celoti usklajena s pravnim redom Evropske unije.

Z ratifikacijo Pogodbe o energetski listini je Slovenija obveznosti v zvezi s tranzitom iz te pogodbe, že prevzela v nacionalno zakonodajo.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Dodatno k že ratificirani Pogodbi o energetski listini, ki uzakonjuje načelo nediskriminatornosti in zahteva od potencialnih investitorjev, da pri gradnji objektov za tranzit energije v celoti spoštujejo nacionalno prostorsko in okoljevarstveno zakonodajo, bo tranzit energije ustrezno uredil Energetski zakon, ki bo sprejet do 31.12.1999. Tako bo slovenska zakonodaja usklajena z direktivama 90/547/EEC in 91/296/EEC.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje in nadzor nad izvajanjem s pravnim redom Evropske unije usklajene zakonodaje. Ti sta Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in Ministrstvo za okolje in prostor.

9. TRANSPARENTNOST (INVESTICIJE, CENE ELEKTRIČNE ENERGIJE IN ZEMELJSKEGA PLINA)

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Pravni red Republike Slovenije na področju Transparentnost ni usklajen s pravnim redom Evropske unije.. Republika Slovenija nima predpisa, ki bi povzegal vsebino uredb 736/96/EC in 2386/96/EC ter direktive 90/377/EEC.

Republika Slovenija že spremlja cene električne energije in zemeljskega plina na način, kot to zahteva direktiva 90/377/ECC.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Na osnovi Energetskega zakona, ki bo sprejet do 31.12.1999 bo do 31.12. 2000 med drugim sprejet tudi podzakonski predpis, ki bo zavezoval podjetja energetskega gospodarstva k sporočanju zahtevanih informacij in podatkov. Tako bo dosežena popolna usklajenost s pravnim redom Evropske unije.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje določil o najavljanju investicij ter javljanju podatkov o cenah električne energije in zemeljskega

plina za končne uporabnike v industriji. Ti sta Ministrstvo za gospodarske dejavnosti ter Statistični urad RS.

10. TRANSEVROPSKA ENERGETSKA OMREŽJA

Stanje na področju

Med projekte tako imenovanega skupnega interesa je že uvrščen projekt Volta, ki pa je odložen za nedoločeno časovno obdobje. V dopolnitvah, ki so še v pripravi, je razširitev zmogljivosti plinovodne povezave Avstrija-Slovenija-Hrvaška. Republika Slovenija želi, da bi sestavni del projektov skupnega interesa postal tudi projekt gradnje naftovoda Constanca – Trst.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

206 Proces usklajevanja zakonodaje ni potreben. Vsak nov projekt, ki bi lahko bil projekt skupnega interesa, bo Republika Slovenija takoj javila pristojni instituciji Evropske unije.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Republika Slovenija ima ustrezno institucijo za izvajanje pravnega reda Evropske unije na področju transevropskih energetskih omrežij. To je Ministrstvo za gospodarske dejavnosti.

11. UČINKOVITA RABA ENERGIJE

Stanje na področju

Republika Slovenija izvaja aktivno politiko spodbujanja učinkovite rabe energije že od leta 1991. Razvila je vrsto mehanizmov, ki omogočajo zmanjševanje energetske intenzivnosti in s tem neposredno vplivajo na zmanjševanje okolju škodljivih emisij.

Dosedanje uspešno izvajanje programov za učinkovito rabo energije (energetsko svetovanje za občane, energetsko svetovanje velikim porabnikom energije, informativne, izobraževalne in osveščevalne aktivnosti, spodbujanje energetskih pregledov, delovanje sklada za investicije v učinkovito rabo energije, sofinanciranje pilotnih projektov, davčne spodbude pri nakupih energetske učinkovitih gospodinjskih aparatov, spodbujanje ukrepov v gospodinjstvih), Republika Slovenija dopolnjuje z novimi programskimi pristopi (financiranje s tretje strani in k porabnikom usmerjeno upravljanje pri podjetjih za oskrbo z energijo).

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Obstoječa zakonodaja je le delno usklajena s pravnim

redom Evropske unije.

Veljavni Zakon o energetskem gospodarstvu (Ur.l. SRS, št. 33/81 in 29/86) ne ureja zadev s področja učinkovite rabe energije in ne nudi pravne podlage za sprejem podzakonskih predpisov s tega področja. Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Ur.l. RS št. 71/94) ureja institucionalizacijo izvajanja politike učinkovite rabe energije.

Področje učinkovite rabe energije urejajo naslednji dokumenti:

- Resolucija o strategiji rabe in oskrbe Republike Slovenije z energijo (Ur.l. RS št. 9/96). Ta je politiko učinkovite rabe energije postavila v okvir, ki je usklajen s principi politike, opredeljene s strani Evropske unije (uredba sveta 91/565/EEC, Zelena knjiga ter Bela knjiga o energetski politiki Evropske unije).
- Zakon o ratifikaciji pogodbe o energetski listini, protokola k energetski listini o energetski učinkovitosti in s tem povezanimi okoljskimi vidiki in sklepov v zvezi s pogodbo o energetski listini (Ur.l. RS št. 42/97).
- Zakon o ratifikaciji evropskega sporazuma o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije, na drugi strani (Ur.l. RS št. 44/97).

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Energetski zakon, ki bo sprejet do 31.12.1999 v posebnem poglavju opredeljuje temeljne cilje politike učinkovite rabe energije skladno z Direktivo 93/76/EEC, ki zavezuje k izvajanju programov za spodbujanje učinkovite rabe energije. Energetski zakon daje tudi pravno osnovo za uvedbo podzakonskih predpisov na tem področju:

- podzakonski predpisi za uvedbo energetske nalepke za gospodinjske aparate bodo sprejeti do 31.12. 2000 in implementirani do 31.12. 2001. S tem bo zakonodaja usklajena z direktivo 92/75/EEC in izvedbenimi direktivami 94/2/EC, 95/12/EC, 95/13/EC, 96/60/EC, 98/11/EC in 97/17/EC za posamezne vrste gospodinjskih aparatov,
 - predpis o minimalnih izkoristkih kotlov na tekoča in plinasta goriva za ogrevanje in pripravo tople vode bo sprejet do 31.12. 2000 in implementiran do 31.12. 2001. S tem bo zakonodaja usklajena z direktivo 92/42/EC,
 - predpis o zahtevi za energetsko učinkovitost hladilnikov, zamrzovalnikov in njihovih kombinacij bo sprejet do 31.12. 2000 in implementiran do 31.12. 2002. S tem bo zakonodaja usklajena z direktivo 96/57/EC.
- S tem bo politika učinkovite rabe programsko v celoti usklajena s politiko Evropske unije in vzpostavljeni potrebni ukrepi za zmanjševanje emisij CO₂ z ukrepi učinkovite rabe energije.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje politike učinkovite rabe energije. Ti sta Ministrstvo za gospodarske dejavnosti ter Agencija RS za učinkovito rabo energije v njegovem sestavu.

12. OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE

Stanje na področju

V energetske bilanci Republike Slovenije predstavljajo obnovljivi viri energije okoli 10% potrebne primarne energije. Pretežna večina tega predstavlja vodna energija ter les in lesni odpadki.

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Področje obnovljivih virov energije obravnava Resolucija o strategiji učinkovite rabe in oskrbe z energijo, ki je v tem delu skladna z usmeritvami Uredbe Sveta o pospeševanju rabe obnovljivih virov energije (Altener II). Usklajevanje s pravnim redom Evropske unije ni potrebno.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebne institucije za izvajanje nalog, ki so posledica vključevanja v program Altener in drugih nalog, povezanih s povečanjem deleža obnovljivih virov energije v energetske oskrbi v Republiki Sloveniji že obstajajo. To je Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in organi ter organizacije v njegovi sestavi. Republika Slovenija jih bo za potrebe zgoraj navedenih nalog dodatno kadrovske okrepila.

13.a. NABAVA JEDRSKIH MATERIALOV

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Pogoji za nabavo materialov za jedrskega goriva in materiala so določeni v Zakonu o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih ukrepih pri uporabi jedrske energije - ZVISJE (Ur. l. SFRJ, št. 62/84): Poglavje III/2, Promet z jedrskimi materiali. Republika Slovenija ni podpisala nobenega sporazuma, ki bi predpisoval način in pogoje komercialne nabave materialov za jedrsko gorivo. Materiale za jedrsko gorivo in storitve nabavlja neposredno na prostem trgu. JE Krško ima tri ločene pogodbe: za dobavo uranovega heksafluorida, za obogatitev in za izdelavo gorivnih elementov. Trenutno v državah Evropske unije ni proizvajalca gorivnih elementov, ki bi proizvajal gorivne elemente, kot jih potrebuje JE Krško. Jedrski material za raziskovalni reaktor TRIGA je bil dobavljen s

Pogodbo o posredovanju obogatenega urana za raziskovalni reaktor sklenjeno med Mednarodno agencijo za atomsko energijo, ZDA in SFRJ, 4.10.1961. Storitve za obogatitev urana so bile zagotovljene s Pogodbo o obogatitvi urana za jedrski objekt v SFRJ, sklenjeni med Mednarodno agencijo za atomsko energijo, ZDA in SFRJ (Ur. l. SFRJ, 24/76).

V zvezi z evidenco cepljivih materialov, ki se nahajajo v majhnih količinah, je potrebno dodati, da so bili vsi takšni materiali dobavljeni v okviru dodatkov k osnovni pogodbi za dobavo obogatenega urana raziskovalnemu reaktorju.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Ker je pristop k pogodbi Euratommožen le ob polnopravnem članstvu v Evropski uniji, bo pravni red Republike Slovenije na področju Nabava jedrskih materialov lahko popolnoma usklajen šele ob vstopu v Evropsko unijo. Takrat bo Republika Slovenija prevzela vsa določila:

- pogodbe Euratom,
- statuten "Euratom Supply Agency" z dopolnili in njena pravila, s katerimi se določa način, s katerim se uravnava povpraševanje po rudah, snoveh vira in posebnih cepljivih materialih,
- uredbo Komisije o izjemah pri prevozu majhnih količin rud, snovi vira in drugih cepljivih materialov iz pravil, ki se nanašajo na poglavje o dobavah (17/66/Euratom, (Euratom)3137/74).

Vse dolgoročne pogodbe za dobavo naravnega in obogatenega urana oziroma za storitve obogatitve urana in za izdelavo gorivnih elementov, ki so bile sklenjene pred pristopom Republike Slovenije k Evropski uniji, ostanejo v veljavi do njihovega izteka (105. čl. pogodbe Euratom) tudi po pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji. Republika Slovenija bo ob pristopu k Evropski uniji takšne pogodbe prijavila pri Dobavni agenciji (Euratom Supply Agency) v roku 30 dni od začetka polnopravnega članstva.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje zakonodaje s področja nabave jedrskih materialov. Ti sta Uprava RS za jedrsko varnost - Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Republika Slovenija ju bo za potrebe zgoraj navedenih nalog dodatno kadrovske in strokovno okrepila.

13.b. VAROVANJE JEDRSKEGA MATERIALA

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Varovanje jedrskega materiala je predpisano z Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih ukrepih pri uporabi jedrske energije - ZVISJE (Ur. list SFRJ, 62/84): Poglavje III/3, Evidenca in kontrola jedrskih materialov, in še posebej s Pravilnikom E4 (Pravilnik o conah materialnih bilanc in o načinu vodenja evidence o jedrskih materialih ter o pošiljanju podatkov iz te evidence – Ur. l. SFRJ, št. 9/88). Republika Slovenija je 19.7.1997 ratificirala "Pogodbo o izvajanju varovanja jedrskih materialov v zvezi s pogodbo o neširjenju jedrskega orožja". Novembra 1998 je bil tudi podpisan "Dodatni protokol" k omenjeni pogodbi.

208 Republika Slovenija o evidenci jedrskega materiala in o vseh transakcijah z njim, kot je zahtevano s Sporazumom med Republiko Slovenijo in Mednarodno agencijo za atomsko energijo o varovanju v zvezi s Pogodbo o neširjenju jedrskega orožja, poroča Mednarodni agenciji za atomsko energijo.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Republika Slovenija izraža pripravljenost, da ob pristopu k Evropski uniji pristopi k tipu pogodbe, kot jo imajo države Evropske unije brez jedrskega orožja (non-weapon states) z IAEA (INFCIRC/193) in bo dovolila inšpektorjem Evropske komisije in kadar bo to zahtevano, ter tudi inšpektorjem Mednarodne agencije za atomsko energijo, preverjanje podatkov o jedrskem materialu in jedrskih objektih na njenem ozemlju. Republika Slovenija izraža željo, da bo njen upravni organ, podobno kot je to npr. urejeno v Avstriji, informiran o vseh podatkih, ki si jih izmenjajo inšpektorji Evropske unije in upravljavci con materialnih bilanc v Republiki Sloveniji. Republika Slovenija tudi želi, da bo slovenski upravni organ, tj. Uprava za jedrsko varnost, kontaktna točka pri komuniciranju Komisije z upravljalci jedrskih objektov v Republiki Sloveniji.

Republika Slovenija bo do 31.12.2002 izpolnila določila "Uredbe Komisije, ki se nanaša na izvedbo ukrepov varovanja jedrskih materialov skladno z zahtevami Euratoma" (3227/76 Euratom, 220/90 Euratom, 2130/93 Euratom)..

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje zakonodaje s področja varovanja jedrskih materialov. Ti sta Uprava RS za jedrsko varnost – Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Republika Slovenija ju bo za potrebe

zgoraj navedenih nalog dodatno kadrovsko in strokovno okrepila.

13.c. MEDNARODNE POGODBE

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Republika Slovenija ima sklenjene naslednje mednarodne sporazume:

bilateralne

- s Kanado o miroljubni uporabi jedrske energije (ratificiran 1996),
- z ameriškim upravnim organom izmenjavi tehničnih informacij in o jedrski varnosti (ratificiran 1993),
- z Madžarsko (ratificiran 1996), z Avstrijo (ratificiran 1996) in s Hrvaško (ratificiran 1998) o zgodnjem obveščanju v primeru jedrske ali radiacijske nesreče;
- bilateralne sporazume o miroljubni uporabi jedrske energije, ki jih je nasledila od SFR Jugoslavije:
- s Češkoslovaško, z Madžarsko, s Poljsko ter med Zvezno komisijo za jedrsko energijo in Italijanskim državnim odborom za jedrsko energijo;

multilateralne sporazume oziroma konvencije:

- Dunajsko konvencijo o odgovornosti za jedrsko škodo,
- Skupni protokol o uporabi dunajske in pariške konvencije o odgovornosti za jedrsko škodo,
- Pogodbo o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem v atmosferi, vesolju in pod vodo,
- Pogodbo o neširjenju jedrskega orožja,
- Pogodbo o prepovedi o postavljanju jedrskega orožja na morsko ali oceansko dno in v njihovo podzemlje,
- Konvencijo o fizični zaščiti jedrskih snovi
- Konvencijo o zgodnjem obveščanju v primeru jedrske ali radiacijske nesreče,
- Konvencijo o pomoči v primeru jedrske ali radiacijske nesreče,
- Konvencijo o jedrski varnosti,
- Pogodbo o popolni prepovedi poskusov z jedrskim orožjem,
- Skupno konvencijo o varnem ravnanju z izrabljenim gorivom in o varnem ravnanju z radioaktivnimi odpadki.

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Republika Slovenija bo upoštevala vse mednarodne sporazume, ki jih ima Evropska unija sklenjene na področju miroljubne uporabe jedrske energije in želi k njim pristopiti takoj po pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji. Po preučitvi posameznih sporazumov je pripravljena tudi prekiniti oziroma odstopiti od že obstoječih sklenjenih sporazumov Republike Slovenije s tretjimi državami, če

bodo tovrstne obveznosti že vsebovane v sporazumih h katerim Republika Slovenija pristopa.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje zakonodaje s področja mednarodnih pogodb. Ti sta Uprava RS za jedrsko varnost - Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Republika Slovenija ju bo za potrebe zgoraj navedenih nalog dodatno kadrovsko in strokovno okrepila.

13.d. INVESTICIJE V PODJETJA Z MEŠANIM KAPITALOM IN POROČANJE O GRADNJI NOVIH JEDRSKIH OBJEKTOV

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji

Gradnjo jedrskih objektov in poročanje o njih določata:

- Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih ukrepih pri uporabi jedrske energije - ZVISJE (Ur. list SFRJ, 62/84) ter
- Pravilnik E1 (Pravilnik o pogojih za lokacijo, graditev, poskusno obratovanje, zagon in uporabo jedrskih objektov - Ur. list SFRJ 52/88).

Proces usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

Republika Slovenija bo izvajala "Uredbo št.1, ki zahteva poročanje o novih investicijah na področju jedrske industrije in proizvodnje energije" (41. čl. pogodbe Euratom). Ta poročila so dejansko že na razpolago in so vsebovana v "Končnem varnostnem poročilu", ki je javen dokument. Republika Slovenija bo prav tako poročala pristojnemu organu Evropske unije o vseh večjih spremembah (modifikacijah, katerih investicijska vrednost presega določen znesek) v jedrskih objektih, ki jih je potrebno javiti, da le-ta da soglasje za začetek del.

Institucionalni okvir za implementacijo usklajene zakonodaje

Potrebni instituciji v Republiki Sloveniji že obstajata in zadoščata za izvajanje zakonodaje s področja varstva pred sevanji in jedrske varnosti. Ti sta Uprava RS za jedrsko varnost - Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Republika Slovenija ju bo za potrebe zgoraj navedenih nalog dodatno kadrovsko in strokovno okrepila.

Ljubljana, 28.5.1999